

DZIENNIK URZĘDOWY

OBWODU WŁOSZCZOWSKIEGO.

Nr. 25.

Włoszczowa, dnia 15. grudnia 1916.

TREŚĆ: 1. 1. Zasady czynności nowej reprezentacji miasta Włoszczowej. — 2. Zasilki dla rodzin kolejarzy. — 3. Przepisy o rzezi bydła. — 4. Obrót handlowy rolniczymi zwierzętami handlowymi. — 5. Specjalna oferta krakowskiej szkółki drzew »Pomona« na dostawę drzew owocowych i ozdobnych. Ważna na jesień 1916 i wiosnę 1917 r. — 6. Rozporządzenie c. i k. Jenerał-Gubernatora wojskowego z dnia 10. listopada 1916, dotyczące uregulowania obrotu surową żywicą, produktami żywicznymi i produktami destylacji drzewa. — 7. Wprowadzenie inspekcji fabrycznej na terenie okupowanym. Obwieszczenie c. i k. Jeneralnego Gubernatorstwa wojskowego z dnia 12. września 1916 r. — 8. Spis zapasów śliwek suszonych i powideł. Rozp. c. i k. Jen. Gub. wojsk. z dnia 11-go listopada 1916 r. — 9. Ług z popiołu drzewnego. — 10. Wywóz artykułów dla użytku armii z Państwa Niemieckiego. C. k. Ministerstwo wojny, Grupa wywozów, Dyrektywy co do wnoszenia podań o zezwolenie na wywóz artykułów dla użytku armii z państwa niemieckiego. — 11. Zawiadomienie. Urzędowa centrala handlowa niemieckich Izb handlowych. — 12. Podaż pracy. — 13. Podwyższenie opłat za telegramy w c. i k. obszarach okupowanych. Obwieszczenie c. i k. Nacz. Komendy armii z dnia 1-go października 1916 roku. — 14. Obwieszczenie. Obowiązani do służby wojskowej wedle prawa rosyjskiego. — 15. Wprowadzenie monety żelaznej 20-halerzowej.

W dniu 21. listopada b. r. na zamku w Schönbrunie koło Wiednia zakończył życie Jego Cesarsko-Królewska Mość Cesarz Austrii i Apostolski Król Węgier

FRANCISZEK JÓZEF I.

Wraz z Jego ludami, które dziś w głębokim smutku pozostają, opłakuje Go także Naród Polski, któremu Najjaśniejszy Pan jeszcze w ostatnich godzinach Swego pełnej chwały panowania dał dowody Swego wielkiego umiłowania sprawiedliwości.

1.

Zasady czynności nowej reprezentacji miasta Włoszczowej.

Dla działalności Rady miasta i Magistratu w Włoszczowej obowiązują na podstawie rozporządzenia W. J. G. z dnia 14. listopada 1916, A. Nr. 112128, następujące postanowienia:

- 1) Rada miasta zbiera się w miarę potrzeby na zaproszenie burmistrza. Na żądanie jednej trzeciej części wszystkich radnych jest burmistrz obowiązany zwołać Radę.
- 2) Radnych, którzy bez usprawiedliwienia nie biorą udziału w posiedzeniach, upomina burmistrz. Po dwukrotnem upomnieniu może Rada miasta na opieszalych radnych nałożyć karę pieniężną.
- 3) Posiedzenia Rady miasta są publiczne. Sprawy osobiste należy jednak załatwiać na posiedzeniach tajnych. Również ze względów publicznej moralności, lub jeżeli tego interes miasta wymaga, może Rada postanowić wykluczenie jawności; może to także zarządzić burmistrz.
- 4) Do powzięcia ważnych uchwał jest wymagana co najmniej połowa radnych. Uchwały zapadają absolutną większością głosów obecnych radnych.
- 5) Z obrad Rady winien być spisany protokół.
- 6) Burmistrzowi przysługuje prawo wstrzymania wykonania uchwał Rady, przekraczających jej zakres działania, sprzecznych z istniejącymi przepisami, lub według jego zapatrywania wychodzących na szkodę miasta; o tem jednak winien bezzwłocznie zawiadomić c. i k. Komendę obwodową, celem spowodowania dalszego zarządzenia na podstawie § 19 ordynacyi miejskiej.
- 7) Urzędników miasta przyjmuje, względnie wydala Rada na wniosek burmistrza. Służących i wyrobników może burmistrz w własnym zakresie działania przyjmować, względnie wydalać.
- 8) Burmistrz przewodniczy Radzie i Magistratowi, wykonuje uchwały Rady i sprawuje bezpośredni zarząd miasta. On jest przełożonym wszystkich funkcjonaryuszów i zastępuje miasto na zewnątrz.
- 9) Pisma, na podstawie których miasto obejmuje pewne zobowiązanie, muszą być podpisane przez burmistrza, albo jego zastępcę i przez dwóch ławników.
- 10) Burmistrz kieruje miejscową policją, należącą do zakresu działania reprezentacyi miejskiej.
- 11) Kary pieniężne, wyznaczane przez burmistrza na podstawie postanowień § 17 ordynacyi miejskiej, jak również grzywny nakładane przez Radę według istnie-

jących przepisów, winny być użyte przez burmistrza według wskazówek Rady na cele dobroczynne.

12) Magistrat wspiera burmistrza przy przeprowadzeniu swoich uchwał i przy bezpośrednim zarządzie miasta. Magistrat zbiera się na zaproszenie burmistrza w miarę potrzeby. Kierownicy miejskich urzędów albo ich zastępcy uczestniczą w obradach Magistratu, o ile obrady dotyczą spraw ich zakresu działania z głosem doradczym, o ile nie są zarazem członkami Magistratu.

13) Burmistrz nie jest związany uchwałami Magistratu.

14) Jednem z najważniejszych zadań Magistratu wyszłego z zamianowanej Rady będzie, przez założenie wykazu członków gminy według kuryi przygotować przeprowadzenie wyborów do Rady miejskiej.

Wzywa się reprezentację, ażeby uwzględniając powyższe zasadnicze postanowienia, wypracowała do dnia 10. stycznia 1917 wyczerpujący regulamin czynności i zarys tego przedłożyła celem uzyskania zatwierdzenia.

2.

Zasiłki dla rodzin kolejarzy.

Członkowie rodzin przyjętych do służby przy tu-tejszej kolei wojskowej, dawniejszych poddanych rosyjskich, którzy pobierają tylko dzienny żołd i dodatek polowy lub tylkoienne wynagrodzenie do wysokości 1 kor., mają prawo wedle reskryptu c. i k. Wojskowego Jeneralnego Gubernatorstwa z dnia 31. października 1916 N. Nr. 111.847 do żądania zasiłku na utrzymanie od 1. października 1916 począwszy.

Oдноśne podania wnosić należy do c. i k. Komendy obwodu.

3.

Przepisy o rzezi bydła.

1) Rzeź bydła, świń, owiec i kóz wolno przeprowadzać tylko w rzeźniach lub w miejscach do tego celu przez naczelnika gminy wyznaczonych.

2) Rzeź ma odbywać się przy świetle dziennem, z wyjątkiem rzezi z konieczności, którą można przeprowadzić w każdym czasie i w miejscu, gdzie tego potrzeba zachodzi.

3) Każda sztuka przyprowadzona na rzeź musi być oglądnęta przez oglądacza przed i po rzezi, a mięso do konsumpcyi można dopuścić, gdy jest do użytku zdadne.

4) Po każdej rzezi należy lokal rzeźni dokładnie zmyć czystą wodą (ściany, podłogę, sprzęty i naczynia).

Tę czynność mają wykonywać strony przyprowadzające bydło na rzeź pod kontrolą stróża rzeźni, który stale czuwa nad czystością rzeźni.

5) Odpadki jak krew, zawartość żołądka i kiszek, należy składać w dole tuż przy rzeźni i przykrywać deskami.

Odpadki te należy wywozić z dołu wówczas, gdy zachodzi potrzeba.

Umiejący czytać i pisać oglądacze jest zobowiązany prowadzić dokładny protokół rzezi. Formularza protokołu dostarczy gmina.

7) Strona przyprowadzająca zwierzę na rzeź ma się wykazać paszportem na dotyczącą sztukę. Z końcem każdego miesiąca należy wszystkie paszporty oddać zarządowi gminnemu.

8) Za każdą sztukę dużą (wołu, krowy — jałówki) zapłaci strona w urzędzie gminnym 2 korony, za sztukę małą (cielęta, świnię, owce, kozy) 1 koronę. Dochód ten ma być użyty na pokrycie kosztów urządzenia rzeźni i opłacenie oglądacza, jakoteż stróża.

9) Przy wyborze bydła przeznaczonego na rzeź, należy przestrzegać rozporządzenia § 1 Dziennika urzędowego Nr. 1. z dnia 10. stycznia 1916.

10) Skóry i tłuszcz kreskowy (z kiszek) ze zwierząt zabitych w rzeźni należy natychmiast dobrze nasolić i z końcem każdego miesiąca wraz z odpisem protokołu rzezi i paszportami dostawić do c. i k. Komendy obwodowej we Włoszczowej.

11) Rozporządzenie niniejsze obowiązuje od dnia ogłoszenia.

12) Przekroczenia tego rozporządzenia będą karane.

4.

Rozporządzenie c. i k. Jeneralnego Gubernatorstwa wojskowego z dnia 12. listopada 1916 r.

Obrót handlowy rolniczemi zwierzętami domowemi.

Na mocy § 1 punkt 2 rozporządzenia Naczelnego Wodza armii, z dnia 8. września 1916 r., Dz. rozp. Nr. 68, dotyczącego ochrony rolniczych zwierząt domowych, zarządza się co następuje:

§ 1.

Koncesja handlowa.

Do prowadzenia handlu końmi, osłami, mułami, bydłem i nierogacizną w sposób przemysłowy, potrzebnem jest pozwolenie (koncesja) Komendy obwodowej, w obrębie której przedsiębiorstwo ma być prowadzone.

Na podstawie tej koncesyi może być przemysł wykonywany tylko w obrębie tej Komendy obwodowej, która udzieliła koncesyi.

Na dowód uzyskania pozwolenia wydaje się dokument (akt koncesyjny).

§ 2.

Pozwolenie na przewóz.

Transport, pędzenie, prowadzenie, oraz wszelki inny sposób przewozu zwierząt wymienionych w § 1 z jednego obwodu do drugiego, odbywać się może tylko na podstawie pozwolenia na przewóz wydanego przez Komendę obwodu, z obrębu której zwierzęta mają być wyprowadzone.

W podaniu o pozwolenie na przewóz musi być podany cel wywozu, miejsce przeznaczenia, ilość i rodzaj zwierząt, które mają być wywiezione, oraz gmina, z której mają być wyprowadzone.

§ 3.

Zaopatrywanie wizą dokumentu, zezwalającego na przewóz.

Wywóz można na podstawie uzyskanego zezwolenia skutecznie dopiero po zgłoszeniu w Komendzie miejsca wywozu. Komenda potwierdza zgłoszenie na dokumencie, zezwalającym na przewóz, podając datę wypędu i ilość wypędzonych zwierząt.

§ 4.

Postanowienia karne.

Przekroczenia niniejszego rozporządzenia będą karane przez Komendy obwodowe w myśl art. II. § 1 rozporządzenia Naczelnego Wodza armii, z dnia 19. sierpnia 1915 r., Dz. rozp. Nr. 30, grzywną do dwóch tysięcy koron lub aresztem do sześciu miesięcy. Oprócz kary można na podstawie § 1 punkt 4 rozporządzenia Naczelnego Wodza armii, z dnia 8. września 1916 r., Nr. 68 Dz. rozp., orzec konfiskatę tych zwierząt, które stanowią przedmiot dochodzenia karnego i są własnością ukaranego.

§ 5.

Zniesienie dawniejszych przepisów.

Istniejące przepisy dotyczące obrotu handlowego rolniczemi zwierzętami domowemi znosi się. Licencje i pozwolenia, wydane na podstawie zniesionych przepisów, nie mają skutku prawnego.

Przepisy weterynaryjno - policyjne nie doznają przez niniejsze rozporządzenie żadnej zmiany.

§ 6.

Wejście w życie.

Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Specjalna oferta krakowskiej szkółki drzew „Pomona“ na dostawę drzew owocowych i ozdobnych.

Ważna na jesień 1916. i wiosnę 1917. r.

Ofiarujemy na zamówienia zbiorowe c. i k. Komend obwodowych — bez obowiązku:

	100 sztuk K.	1000 sztuk K.
Jabłonie wysokopienne w najlepszych jakościach	150.—	1450.—
Grusze wysokopienne w najlepszych jakościach	175.—	1700.—
Czereśnie wysokopienne w najlepszych jakościach	160.—	1500.—
Wiśnie wysokopienne w najlepszych jakościach	160.—	1500.—
Sliwy wysokopienne w najlepszych jakościach	160.—	1500.—
Węgierki wysokopienne w najlepszych jakościach	160.—	1500.—
Piramidy jabłkowo-gruszkowe z 1 se- ryą	190.—	1800.—
Piramidy jabłkowo-gruszkowe z 2 se- ryami	280.—	2700.—
Piramidy śliwkowo-węgierkowe z 1 se- ryą	170.—	1600.—
Piramidy śliwkowo-węgierkowe z 2 se- ryami	240.—	2350.—
Piramidy wiśniowo-węgierkowe z 1 se- ryą	170.—	1600.—
Piramidy wiśniowo-węgierkowe z 2 se- ryami	250.—	2400.—
dalej:		
Acer Negundo wysokopienny	200.—	1800.—
Alnus incana i Alnus glutinosa wyso- kopienne	180.—	1700.—
Robinia pseudaccacia wysokopienna	180.—	1700.—
Wszystkie inne drzewa alejowe	220.—	2000.—

Artykuły nie objęte tą specjalną ofertą oblicza się wedle cen katalogowych.

Ceny niniejszej specjalnej oferty rozumieją się netto, za natychmiastową gotówką, z miejsca szkółki drzew i z wyłączeniem opakowania. Za opakowanie i odstawienie na kolej wstawiamy do rachunku nasze własne wydatki.

Tak nasze drzewa owocowe, jak i nasze drzewa alejowe są kilkakrotnie przesadzane, (wobec tego dobrze ukorzenione) i przyjmują się łatwo w każdej ziemi.

Rozporządzenie c. i k. Jenerał-Gubernatora woj- skowego z dnia 10. listopada 1916, dotyczące uregulowania obrotu surową żywicą, produktami żywicznymi i produktami destylacji drzewa.

Na podstawie rozkazu c. i k. Naczelnej Komendy armii M. V. Nr. 97377/P z dnia 15. września 1916 r., rozporządza się co następuje:

§ 1.

Uzyskanie żywicy.

Uzyskanie żywicy w lasach prywatnych odbywa się wedle przepisów i pod kontrolą dyrekcji dóbr i lasów Jenerał-Gubernatorstwa wojskowego.

Właściciele lasów, którzy wydobywaniem żywicy już się trudnią albo trudnić się zamierzają, mają o tem donieść w drodze odnośnej Komendy obwodowej do Centrali surowców przy J. G. W.

§ 2.

Przerabianie surowej żywicy i destylacja drzewa.

Przerabianie surowej żywicy i destylacja drzewa w prywatnych przedsiębiorstwach odbywać się ma wedle przepisów i pod kontrolą Centrali surowców przy J. G. W.

Właściciele takich przedsiębiorstw mają je podać do wiadomości Centrali surowców przy J. G. W. w drodze odnośnej Komendy obwodowej.

§ 3.

Dostawa surowej żywicy, produktów żywicznych i produktów destylacji drzewa.

Surowa żywica wszelkiego rodzaju (smoła, terpentyna i t. d.), produkty żywiczne wszelkiego rodzaju, jak kałafonia (żywica terpentynowa i t. d.), gęsta terpentyna, olej żywiczny, odpadki smoły, smoła dla browarów i smoła biała, dalej olej szpilkowy, olej terpentynowy surowy i destylowany, octowe wapno drzewne, dziegieć drzewny, smoła drzewna i węgiel drzewny, mają być oddawane jedynie Centrali surowców przy J. G. W. lub przez nią oznaczonym odbiorcom.

Wolna sprzedaż tych produktów jest dozwolona jedynie na podstawie osobnego zezwolenia Centrali surowców przy J. G. W. Używanie węgla drzewnego jako materiału opałowego jest właścicielom powyższych przedsiębiorstw zakazane. Uzyskany przy destylowaniu drzewa ocet drzewny ma być przerobiony na octowe wapno drzewne.

§ 4.

Poprzednio zawarte umowy o dostawy.

Wypełnienia zawartych poprzednio umów o dostawę wyżej wymienionych produktów zakazuje się, o ile nie zgadza się z przepisami niniejszego rozporządzenia.

§ 5.

Ceny maksymalne.

Nabycie żywicy, produktów żywicznych i produktów destylacji drzewa przez Centralę surowców przy J. G. W. i wskazanych przez nią odbiorców skutecznia się według następujących cen maksymalnych:

A) Żywica:

Żywica twarda	za 100 kg	K 80.—
Żywica płynna	» 100 »	» 110.—

B) Kalafonia:

ciemna	» 100 »	» 135.—
jasna, czyszczona według marki przyjętej w handlu:		

FGH	» 100 »	» 150.—
J	» 100 »	» 160.—
K	» 100 »	» 168.—
M-N aż do WG	» 100 »	» 178.—
WW i jaśniejsza	» 100 »	» 180.—

C) Olej terpentynowy:

zwykły	» 100 »	» 280.—
destylowany	» 100 »	» 300.—

D) Terpentyna gęsta . . . » 100 » » 168.—**E) Smoła dla browarów . . » 100 » » 155.—****F) Smoła biała . . . . . » 100 » » 95.—****G) Odpadki smoły . . . . . » 100 » » 69.—****H) Dziegieć drzewny . . . » 100 » » 15.—****J) Smoła drzewna . . . . . » 100 » » 18.—****K) Węgiel drzewny . . . . . » 100 » » 10.—****L) Octowe wapno drzewne**

za 100% kg calcium aceticum	» 21.—
---------------------------------------	--------

Przyjmuje się te ceny maksymalne za towar dobrej jakości wolny od obcych domieszek i rozumie się za 100-kg netto loco stacya załadownicza, łącznie z kosztami opakowania.

§ 6.

Obowiązek udzielania wyjaśnień i zgłoszenia.

Każdy posiadacz i przechowawca surowej żywicy, produktów żywicznych i produktów destylacji drzewa jest obowiązany zgłosić w przeciągu 14 dni po ogłoszeniu niniejszego rozporządzenia przez odnośną Komendę

obwodową swoje zapasy w Centrali surowców, oraz udzielić tejże Centrali surowców lub organom przez nią wyznaczonym wszelkich wymaganych wyjaśnień i przedłożyć wszelkie żądane wykazy.

Przedsiębiorstwa, które surową żywicę zbierają, przerabiają lub zajmują się destylacją drzewa, zobowiązane są dnia 1. i 16. każdego miesiąca przedłożyć Centrali surowców przy J. G. W. przez odnośną Komendę obwodową wykaz uskutecznionego w poprzednim półmiesiącu zbioru lub wyrobu i odstawy swoich produktów.

Potrzebne do tego formularze będą rozdawane przez Komendy obwodowe.

§ 7.

Księga składowa.

Przedsiębiorstwa, które surową żywicę zbierają i przerabiają lub zajmują się destylacją drzewa albo handlem surowej żywicy, produktów żywicznych i produktów destylacji drzewa, mają prowadzić dokładną księgę składową, w której ma się bieżąco zapisywać zbiór, względnie nabycie i odstawę wymienionych w § 3 produktów.

§ 8.

Zezwolenie przewozowe.

Produkty, wymienione w § 3, mają być wysyłane jedynie na podstawie zezwolenia przewozowego Centrali surowców przy J. G. W.

Dla przesyłek Zarządu wojskowego nie są potrzebne tego rodzaju zezwolenia przewozowe.

§ 9.

Postanowienia karne.

Kto dopuszcza się naruszenia niniejszego rozporządzenia, do naruszenia tegoż wzywa lub zachęca innych, podlegnie karze aresztu aż do sześciu miesięcy lub grzywnie pieniężnej do wysokości 10.000 koron, które to kary mogą być wymierzone osobno albo obie razem.

Nadto bez wdrożenia postępowania sądowego ulegną niezgłoszone towary konfiskacie na rzecz Centrali surowców, a to bez żadnego odszkodowania ze strony skarbu wojskowego.

§ 10.

To rozporządzenie wchodzi w zastosowanie z chwilą jego ogłoszenia.

Lublin, dnia 10. listopada 1916.

C. i k. Jeneral-Gubernator wojskowy:

Kuk, w. r., zbrojmistrz polny.

7.

**Obwieszczenie c. i k. Jeneralnego-Gubernatorstwa
wojskowego z dnia 12. września 1916 r.****Wprowadzenie inspekcji fabrycznej na terenie okupowanym.**

1. Dla czuwania nad zabezpieczeniem robotnikom, zatrudnionym w zakładach przemysłowych, tych wszystkich dobrodziejstw, które dla nich stwarza socjalno-polityczne ustawodawstwo — wprowadza się na terenie okupowanym inspekcję fabryczną i przydziela się do niej jako integralną część nadzór nad ruchem kotłów parowych.

Inspekcję fabryczną wykonują poszczególni inspektorowie fabryczni — dla nadzoru nad kotłami parowymi przewiduje się oprócz tego także użycie autoryzowanych towarzystw i organów prywatnych.

Nadzór naczelny nad obu rodzajami służby wykonuje starszy inspektor fabryczny, ustanowiony przy Jeneralnem Gubernatorstwie wojskowym.

2. Wszelkie prawa i obowiązki, wypływające, stosownie do przepisów rosyjskiej ustawy przemysłowej, z wykonywania inspekcji fabrycznej, zachowują nadal swoją moc.

3. Dla urzędowania inspektorów fabrycznych zostaje na razie teren okupowany podzielony na dwa okręgi nadzorcze, mianowicie:

I. Okręg nadzorczy z siedzibą urzędową w Lublinie:

Obwody: Bilgoraj, Chelm, Hrubieszów, Janów, Kozienice, Krasnostaw, Lubartów, Lublin, Puławy, Opatów, Radom, Sandomierz, Tomaszów, Wierzbik i Zamość.

II. Okręg nadzorczy z siedzibą urzędową w Kielcach:

Obwody: Busk, Dąbrowa, Jędrzejów, Kielce, Końsk, Miechów, Noworadomsk, Olkusz, Opoczno, Pińczów, Piotrków i Włoszczowa.

Służbę nadzoru nad kotłami parowymi obowiązuje w ogólności ten sam podział. Zakres działania poszczególnych towarzystw nadzoru nad kotłami parowymi i autoryzowanych organów prywatnych zostanie później podany do wiadomości.

Pozostawia się do swobodnego wyboru osób, używających kotłów parowych, ażeby przy zachowaniu podziału terenowego, ustanowionego dla nadzoru nad kotłami zwracały się w odnośnych sprawach albo do inspektora fabrycznego, albo do którego z towarzystw, autoryzowanych dla terenu okupacyjnego, albo wreszcie do któregoś z autoryzowanych organów prywatnych.

Nadzór nad kotłami parowymi wykonuje się w ogólności według przepisów, które dotychczas obo-

wiązywały. — Zmiany, które okażą się niezbędnymi, zostaną w swoim czasie podane do wiadomości.

4. Działalność inspektora fabrycznego obejmuje w przydzielonym mu okręgu nadzorczym z zasady wszelkie miejsca wytwórczości (zakłady ruchu przemysłowego, fabryki i rękodzielnie), w których w sposób przemysłowy, względnie fabryczny wytwarza się towary.

Inspektorowie fabryczni podlegają starszemu inspektorowi fabrycznemu, a wraz z nim Jeneralnemu Gubernatorstwu.

5. Z zakresu działania inspektorów fabrycznych są wyłączone:

a) prywatne przedsiębiorstwa górnicze i kopalniane;

b) przedsiębiorstwa kolejowe;

c) wydobywanie torfu.

6. W stosunku do pracodawców i pracobiorców jest zadaniem inspektorów fabrycznych czuwać nad wykonaniem prawnych przepisów, objętych rosyjską ustawą przemysłową, względnie rozporządzeniem c. i k. Zarządu wojskowego, normujących:

a) środki i urządzenia, które przedsiębiorcy są obowiązani stosować dla ochrony życia i zdrowia robotników, zarówno w miejscach pracy, jak i w udzielonych robotnikom pomieszkaniach;

b) sposób użycia robotników, czas pracy dziennej i odpoczynków;

c) prowadzenie wykazów robotniczych i ogłaszanie porządku służbowego — wypłatę zarobków i książki robotnicze;

d) sposób użycia, jakoteż przemysłowe i szkolne kształcenie młodocianych pomocników;

e) obopólny stosunek pomiędzy fabrykantami i robotnikami.

7. Inspektor fabryczny ma współdziałać z Komenkami obwodowymi, przy wykonywaniu przepisów ustawy przemysłowej — jako organ nadzorczy i doradczy.

Do oceny prób o konsens na urządzenie przedsiębiorstwa lub na wprowadzenie zmian w przedsiębiorstwie już istniejącem, należy zawsze zasięgać zdania inspektora fabrycznego, o ile mają być przy tem brane pod rozwagę względy na życie i zdrowie robotników.

8. Ażeby odpowiedzieć swojemu zadaniu, obowiązany jest inspektor fabryczny przez odbywanie rewizyj posiadać dokładną znajomość stosunków w przydzielonych jego nadzorowi zakładach przemysłowych, o ile te stosunki wchodzą w jego zakres działania.

Oprócz tego jest zadaniem inspektora fabrycznego pośredniczyć w sposób słuszny i sprawiedliwy, na podstawie zawodowych wiadomości i urzędowego doświadczenia — pomiędzy interesami pracodawców z jednej a robotników z drugiej strony — i uzyskać zarówno u pracodawców jak i u pracobiorców stanowisko, oparte

na zaufaniu, niezbędne dla stworzenia i utrwalenia dobrego współzycia obu kategorii.

9. Organom wykonawczym inspekcji fabrycznej zastrzega się prawo bezpośredniego załatwiania korespondencji pisemnej ze stronami i z władzami I. instancyi.

10. Urzędnicy inspekcji fabrycznej otrzymają od Jeneralnego Gubernatorstwa urzędowe legitymacye i także pieczęcie z napisem: »c. i k. starszy inspektor fabryczny«, względnie: »c. i k. inspektor fabryczny«.

11. Inspektorowi fabrycznemu przysługuje, po wylegitymowaniu się urzędową legitymacyą, wystawioną przez Jeneralne Gubernatorstwo — prawo wstępu o każdej porze, zarówno w dzień jak i w nocy, do wszystkich oddziałów przedsiębiorstwa przemysłowego, z wyjątkiem wstępu do pomieszczeń członków zarządu (o ile te osoby mieszkają oddzielnie od robotników) — jak niemniej przysługuje mu prawo wstępu do wszelkich przeznaczonych dla robotników urządzeń fabrycznych (pomieszczeń, szpitali, schronisk, ochronek dla dzieci, przytułków dla niemowląt, szkół, zakładów kąpielowych, sklepów i t. p.).

Do stosowania tego przepisu na skutek okazanej przez inspektora fabrycznego legitymacyi, obowiązani są zarówno portyerzy, jak i wogóle wszystkie osoby, nadzorujące poszczególne działy fabryki (majstrowie, werkmistrze i t. p.).

Przedsiębiorca lub jego zastępca mogą w czasie inspekcji towarzyszyć inspektorowi fabrycznemu.

Inspektor fabryczny ma prawo co do kwestyi, wchodzących w zakres jego działania, informować się u każdej, zatrudnionej w przedsiębiorstwie osoby, także u przedsiębiorcy przemysłowego lub jego zastępcy, wszędzie, gdzie tylko odbywa się ruch odnośnego przedsiębiorstwa — w razie potrzeby bez świadków, o ile możliwości jednak z ominięciem wszystkiego, co mogłoby przeszkadzać ruchowi przedsiębiorstwa.

Na żądanie inspektora fabrycznego, obowiązany jest przedsiębiorca przemysłowy lub jego zastępca okazać wydany dla jego zakładu przemysłowego konsens wraz z odnośnymi planami i rysunkami.

12. Jeżeli inspektor fabryczny przekona się, że w którymkolwiek z podlegających mu zakładów przemysłowych nie przestrzega się należycie tych przepisów, które wchodzą w zakres jego działania (§ 6) — powinien od przedsiębiorcy żądać bezzwłocznego usunięcia takich nieprawidłowości lub wadliwości, a w razie oporu ze strony przedsiębiorcy, względnie jeżeliby najbliższa rewizya miała, odnośnie do postanowionych żądań, dać wynik ujemny — powinien o tem donieść właściwej Komendzie obwodowej, dla wdrożenia przepisane prawem postępowania.

Komendy obwodowe są obowiązane bezzwłocznie zawiadamiać inspektora fabrycznego o swych zarządzeniach, wydanych na skutek jego doniesienia; przeciw wydanemu zarządzeniu może inspektor fabryczny odwołać się do Jeneralnego Gubernatorstwa, a wówczas sprawa musi być przedłożoną do wyższego rozstrzygnięcia.

13. Jeżeli, która z osób, oznaczonych w § 11, wzbrania wstępu inspektorowi fabrycznemu do pomieszczeń, które mają być rewidowane, żądanych przez niego wyjaśnień nie udziela lub inne osoby wstrzymuje od udzielenia tychże, jeżeli zeznaje fałszywie albo usiłuje innych nakłonić do fałszywych zeznań, wreszcie, jeżeli przedsiębiorca przemysłowy lub jego zastępca odmawiają przedłożenia konsensu, planów albo rysunków, odnoszących się do ich przedsiębiorstwa — w takim razie, o ile nie zachodzi czyn, podlegający postępowaniu na zasadzie prawa ogólnego — odnośna osoba staje się winną przekroczenia i zostanie przez właściwą Komendę powiatową ukarana, stosownie do przepisów ustawy przemysłowej.

14. Inspektorowie fabryczni są przysięgą urzędową zobowiązani do zachowania w tajemnicy wszelkich z interesami i ruchem danego przedsiębiorstwa związanych szczegółów — zwłaszcza mają zachować w ścisłej tajemnicy udzielone im poufnie przez przedsiębiorców wiadomości o urządzeniach technicznych, sposobach fabrykacji i jakichkolwiek innych właściwościach ruchu.

8.

Rozporządzenie c. i k. Jeneralnego-Gubernatorstwa wojskowego z dnia 11-go listopada 1916 r.

Spis zapasów śliwek suszonych i powideł.

Na podstawie § 2 rozporządzenia Naczelnego Wodza armii, z dnia 4. października 1916 r., Dz. rozp. Nr. 70, zarządza się co następuje:

§ 1.

Obowiązek zgłaszania.

Każdy, kto ma w swoim przechowaniu suszone śliwki lub powidła w ilości ponad $\frac{1}{2}$ puda rosyjskiego, obowiązany jest bez względu na to, czy jest właścicielem towaru, czy też tylko towar ten ma w swem przechowaniu, dotyczące zapasy zgłosić pisemnie lub ustnie najpóźniej do 1. grudnia 1916 r. w c. i k. posterunku żandarmeryi miejsca składu towaru, podając rodzaj, ilość, miejsce przechowania, oraz dokładny adres właściciela towaru.

Zamówione, jednak jeszcze w drodze się znajdu-

jące zapasy tych towarów, winien zamawiający zgłosić również w wyżej określonym czasie i podać przytem, u kogo towar zamówił i w jakim w przybliżeniu czasie nadejdzie.

Zapasy poniżej $\frac{1}{2}$ puda rosyjskiego, jakoteż zapasy, znajdujące się w posiadaniu zarządu wojskowego nie podlegają obowiązkowi zgłoszenia.

§ 2.

Urzędowy nadzór i postanowienia karne.

Komenda obwodowa wyda po myśli § 4 rozp. Naczelnego Wodza armii zarządzenia celem dopilnowania wykonania obowiązku zgłoszenia, jakoteż kontroli zgłoszeń.

Do Komendy obwodowej należy również stosowanie postanowień karnych przewidzianych w § 8 cyt. rozp. przy uwzględnieniu postanowień rozp. Naczelnego Wodza armii z dnia 19. sierpnia 1915 r., Dz. rozp. Nr. 30 o ile dotyczą postępowania i użycia grzywien i kwot uzyskanych ze sprzedaży towarów uznanych za przepadłe.

§ 3.

Wejście w życie.

Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

9.

Ług z popiołu drzewnego.

Szczupłość zapasów mydła, sody i ługu sodowego, spowodowana stosunkami wojennymi zmusza do największej oszczędności w używaniu środków służących do mycia. Z popiołu drzewnego można otrzymać płyn, który nadaje się jako środek zastępujący ług, roztwór sody i mydło do mycia, a który zawiera większą ilość potażu.

W tym celu zalewa się popiół drzewny w odpowiednim naczyniu z drzewa lub żelaza czterokrotną ilością wrzącej wody, przyczem po dokładnem zamieszaniu wywiązuje się potaż zawarty w popiele. Następnie przelewa się płyn ten przez płótno rozpięte w kształcie worka na drewnianych ramach. Odpływający czysty płyn dolewa się do wody przeznaczonej do mycia, czem powiększa się znacznie siłę oczyszczającą.

Także można wprost domieszać i popiół drzewny, o ile tylko jest spalony do białości, do wody przeznaczonej do mycia, przyczem oprócz wywiązującego się potażu także stałe części składowe popiołu (podobnie jak piasek do mycia) mechanicznie usuwają brud.

O ile możności należy używać jaknajwięcej ługu w ten sposób wytworzonego.

10.

Wywóz artykułów dla użytku armii z państwa niemieckiego.

C. i k. Ministerstwo wojny, grupa wywozów.

Dyrektywy co do wnoszenia podań o zezwolenie na wywóz artykułów dla użytku armii z państwa niemieckiego.

1) Podania o uzyskanie zezwolenia na wywóz z państwa niemieckiego winien prosić wnieść do c. i k. Ministerstwa wojny, grupa wywozów, w Wiedniu. Błędne jest i powoduje wielkie zwłoki skierować tego rodzaju prośby do innych władz, albo przez niemieckie firmy dostawcze.

2) Prośby należy podawać w sześciu egzemplarzach z użyciem przepisanych czerwonych druków (Wykaz zgłoszeń wzór III.). Jeżeli chodzi o przyspieszenie przesyłki towarów na austriacko-węgierskich kolejach lub okrętach, dołączyć należy do wykazów zgłoszeń listy przewozowe w pojedynczym wygotowaniu dla każdej częściowej posyłki. W wypadku, gdyby towary miały być przesłane pocztą, załączenie listów przewozowych nie jest potrzebne.

3) Druki pod 2) wspomniane są do nabycia w Handlowym referacie c. i k. Komendy obwodowej, jakoteż w austriacko-węgierskich izbach handlowych i przemysłowych.

4) Wykazy zgłoszeń należy we wszystkich rubrykach jaknajdokładniej wypełnić. W rubryce »PRZEDMIOT« oznaczony ma być przedmiot przywozić się mający w sposób wykluczający wszelką wątpliwość; należy zawsze podać oznaczenia wzorów wedle listy, w razie braku takowych dokładne techniczne cechy rozpoznawcze, jak np. przy motorach siła i liczba obrotów, przy tokarniach wysokość końców i długość skrętów i t. p.

W rubryce tej należy też podać jednostkową wagę przedmiotu i sposób opakowania. W osobnej rubryce podać należy w przybliżeniu wartość posyłki na granicy cłowej w walucie koronowej.

5) Przedmioty jednakowego rodzaju, należące do jednego nakładu, które mają być dostarczone przez tę samą firmę, mają wedle możliwości być w jednej prośbie wymienione, nawet i wtedy, jeżeli dostawa nastąpić ma w częściowych wysyłkach. Towary różnego rodzaju, należące do rozmaitych nakładów, względnie mające być dostarczone przez rozmaite firmy, należy z osobna traktować.

6) Dla udowodnienia potrzeby dla armii mają wykazy zgłoszeń być potwierdzone przez zamawiającą,

względnie przynależną władzę wojskową. Odsprzedający winni przedłożyć oryginalne zamówienia właściwych firm zamawiających razem z zwyż wspomnianem potwierdzeniem zamawiającej lub przynależnej władzy wojskowej. Prośby o wywóz w celach składowych albo dla części rezerwowych nie niezbędnych są niedozwolone.

7) Jeżeli towary, dla których proszono o pozwolenie wywozu, zawierają metale w Niemczech zabrane (zasekwestrowane), miedź, cyna, herta ołowiana, aluminium, antymon, nikiel, wolfram, chrom(iak), rtęć albo brunatnik, molybden, wanadium, kadmium, tytan, platyna, dalej guma surowa albo regenerowana, należy ilości potrzebne z tych metali wymienić wedle wagi dla każdego przedmiotu z osobna (maszyna, aparat). W legowanych metalach należy prócz rodzaju i ogólnej wagi podać też skład w procentach.

8) Te określenia wag odnosić się mają do gotowych wag. Zażądane przez firmy niemieckie pod różnymi tytułami przysądzenia, jak ubytek, dodatek przy wypracowaniu nie mają być podane (wymienione).

9) Ilości materiałów, o których mowa w ustępie 7, uznane po rzeczoznawczem, urzędowym orzeczeniu za niezbędne, będą firmie dostawczej wydane przez c. i k. Ministerstwo wojny z kontyngentu wywozowego pozostawionego mu do dyspozycji w Niemczech. Na aluminium, antymon i nikiel chwilowo nie ustanowiony jeszcze kontyngent, jednakowoż mogą te metale być wydane firmie dostawczej ze składu c. i k. Ministerstwa wojny przy akcyjnym towarzystwie metali wojennych w Berlinie za opłatą w gotówce, a mianowicie docześnie za 1 kg. aluminium 4 M. 40 fen., 1 kg. antymonu 2 M. 25 fen., 1 kg. niklu 18 M. Zamawiający winien zgodę z tem przekazaniem dokładnie na wykazach zgłoszeń oświadczyć.

10) Platynę potrzebną dla sprowadzić się mających aparatów należy zawsze w naturze wywieść do Niemiec; inne materiały tylko na szczególne wezwanie ze strony grupy wywozów c. i k. Ministerstwa wojny. Zezwolenia na ten cel uzyskać należy od c. k., względnie król.-węg. Ministerstwa finansów. Duplikat listu przewozowego lub receptis pocztowy uwierzytelniony co do treści, należy później dołączyć do wykazów zgłoszeń na należącą do tychże maszynę, względnie aparat. Na tych dokumentach wysyłkowych powinny być netto wagi w uwierzytelnionej formie uwidocznione.

11) Uzyskane zezwolenia na wywóz, jak i zaświadczenia wydanego metalu, względnie czeki przekazowe przesyła się firmie dostawnej z Berlina bez porozumienia podającego (proszącego). Zezwolone listy przewozowe przesyła się proszącemu z Wiednia albo składa je w oddziale informacyjnym c. i k. Ministerstwa wojny.

11.

Zawiadomienie.

Urzędowa centrala handlowa niemieckich Izb handlowych.

Urzędowa centrala niemieckich Izb handlowych w Bydgoszczy rozszerzyła działalność swoją na podległe głównemu wodzowi wschodu okupowane obszary Rosyi. Utworzy się zastępstwa w Wiedniu, Libawie, Białymstoku i Mitawie, później w Suwałkach, główne zaś zastępstwo w K o w n i e.

Firmy, chcące zawierać stosunki handlowe z zajęтым obszarem Rosyi, mają się w tym celu zwrócić do głównego zarządu urzędowej centrali handlowej w Bydgoszczy, Nowy Targ 1.

12.

Podaż pracy.

C. i k. grupa przemysłowa I. w Zwierzyńcu, obwód Zamość, poszukuje dla swego przemysłu i dla swych przedsiębiorstw handlowych (dwa, tartaki, fabryka powozów, parowe wapienniki, piece terpentynowe, wyrób węgla drzewnego, wyręby leśne, kolejki wążkotorowe i t. d.) większą ilość fachowców i rzemieślników, a mianowicie:

- majstrów doborowych,
- maszynistów,
- elektrotechników,
- mechaników,
- robotników do ostrzenia pil,
- robotników do szlichtowania drzewa,
- heblarzy drzewa,
- stelmachów,
- stolarzy,
- cieśli, zarobników dziennych,
- ślusarzy,
- kowali,
- palaczy,
- bednarzy,
- powroźników,
- siodlarzy,
- robotników leśnych,
- robotników kolejowych,
- woźniców,
- robotników fabrycznych,

którzyby, z powodu tego, że większa część robót wykonuje się w akord, mogli dziennie zarabiać blisko 15, 12, 10 Koron.

Grupa przemysłowa I. postara się o odpowiednie umieszczenie i wikt.

Zgłoszenia robotników przyjmuje c. i k. Obwodowy urząd pośrednictwa pracy w Włoszczowej, jak również posterunki żandarmerji w poszczególnych gminach.

13.

**Obwieszczenie c. i k. Naczelnej Komendy armii
z dnia 1-go października 1916 r.****Podwyższenie opłat za telegramy w c. i k. obszarach
okupowanych.**

Zarządzone obwieszczeniami Naczelnej Komendy armii, z dnia 5. września 1916 r. i 21. września 1916 r. dla obrotu wewnętrznego c. i k. obszarów okupowanych, oraz dla obrotu z Austryą, Węgrami i Niemcami podwyższenie opłat za telegramy na 8 hal. za słowo, a co najmniej na 1 kor. za telegram, wchodzi w życie z dniem 1. października 1916 r. także w obrocie c. i k. obszarów zajętych Polski z Bośnią i Hercegowiną.

14.

Obwieszczenie.**Obowiązani do służby wojskowej wedle prawa rosyjskiego.**

Wszyscy mężczyźni, obowiązani do służby wojskowej wedle prawa rosyjskiego, t. j. wszyscy urodzeni w 1896, 1895, 1894 i t. d., do włącznie 1871 r. a nie będący w stanie wykazać się kartką białą lub niebieską, obowiązani są jawić się 2 razy co miesiąc w przynależnym Urzędzie gminnym. Nie wolno im też opuszczać miejsca

zamieszkania bez poprzedniego zawiadomienia Urzędu gminnego i Posterunku żandarmerji. Urzędy gminne winny zmianę miejsca pobytu zanotować z podaniem miejsca, do którego do służby wojskowej obowiązany się udał.

Przy wygotowaniu dokumentów legitymacyjnych (kart tożsamości i t. p.), winny Urzędy gminne na tych dokumentach umieścić przypisek: »Posiadacz tego dokumentu wedle przepisów prawa rosyjskiego obowiązany jest do służby wojskowej«.

15.

Wprowadzenie monety żelaznej 20-halerzowej.

Ad N. K. A. Qu. Op. Nr. 142953 z dnia 8. listopada 1916.

Aby w pewnej mierze zapobiedz brakowi drobnych pieniędzy, puszczono w obieg żelazne 20-halerzówki.

Wydawanie monet niklowych w kasach wojskowych, (włącznie połowych i etapowych) urzędach pocztowych, jest surowo zakazanem.

Zwraca się uwagę na to, że monety nikłowe 20-halerzowe przyjmowane będą jako zapłata w obiegu prywatnym tylko do dnia 31. grudnia 1916, wobec czego zarządza się wymianę tych monet niklowych na monety żelazne.

Wymiana ta przeprowadzoną będzie w Kasie Komendy.

**C. i k. Komendant obwodu:
Pułkownik ROMAN ŻABA.**